

May 2019

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

8	3	4	6
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	2	4
---	---	---	---

M.Ed. (Gen.) 2nd Semester
1059

PROCESS OF EDUCATION—II (In All Medium)
Paper-I C07-PED-II

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 70

Note :- Attempt *five* questions in all, including Question No. 9 in Unit V which is compulsory and selecting *one* question each from Units I to IV.

UNIT—I

1. Explain the meaning and forms of realism. What are the method of teaching and Role of a teacher according to realism ? 14

OR

2. Explain Samkhya Philosophy with its Educational impacts. 14

UNIT—II

3. Explain the meaning, method and impact of John Dewey's Idea on Modern Education. 14

OR

4. Discuss the aims of Education according to Dr. Radhakrishnan. 14

UNIT—III

5. Explain teaching learning process by using ICT. 14

OR

6. How environment affects a child's development ? Define with examples. 14

UNIT—IV

7. Explain the role of the School, Parent and Peer Group in the process of socialization of a child. 14

OR

8. Define the Impact of Globalisation on Education. 14

UNIT—V

9. (a) Write a short note on Privatization.

(b) Role of real life experiences in child education.

(c) Write a short note on Swami Vivekanand's Philosophical thoughts.

(d) What is the concept of education according to Vedanta? 4×3½

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल पाँच प्रश्न करें, प्रश्न संख्या 9 यूनिट V अनिवार्य है और यूनिट I से IV में से एक-एक प्रश्न चुनें।

यूनिट—I

1. यथार्थवाद का अर्थ तथा प्रकार बताइए तथा यथार्थवाद के अनुसार शिक्षण विधियों तथा शिक्षक के महत्व की भी व्याख्या कीजिए। 14

अथवा

2. सांख्य दर्शन के शैक्षिक प्रभावों का वर्णन कीजिए। 14

यूनिट—II

3. जॉन डीवी के अनुसार शिक्षा का अर्थ, विधियों तथा आधुनिक शिक्षा पर प्रभाव का वर्णन कीजिए। 14

अथवा

4. डॉ. राधाकृष्णन के अनुसार शिक्षा के उद्देश्यों का वर्णन करें। 14

8346/FQZ-1087(T)

2

यूनिट—III

5. ICT के माध्यम से शिक्षण अधिगम प्रक्रिया का वर्णन करें। 14

अथवा

6. वातावरण बालक के विकास को किस तरह से प्रभावित करती है उदाहरण सहित समझाइए। 14

यूनिट—IV

7. आत्मक के सामाजिक विकास की प्रक्रिया में स्कूल, अभिभावक तथा सहपाठियों के योगदान का वर्णन करें। 14

अथवा

8. वैश्वीकरण के शिक्षा पर प्रभाव को विस्तारपूर्वक समझाइए। 14

यूनिट—V

(अ) निजीकरण पर एक संक्षिप्त नोट लिखिए।

(ब) आत्मक की शिक्षा पर वास्तविक जीवन के अनुभवों का क्या प्रभाव पड़ता है। समझाइए।

(स) स्वामी विवेकानन्द के दार्शनिक विचारों को बताइए।

(द) वेदान्त के अनुसार शिक्षा का संप्रत्यय क्या है ? 4×3½

(पंजाबी अक्षर)

ਨੋਟ :- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9 ਯੂਨਿਟ V ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਨਿਟ I ਤੋਂ IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-1

1. ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਰੂਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਿਕਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕੀ ਹੈ ? 14

ਜਾਂ

2. ਸਾਂਖਿਅ ਦਰਸ਼ਨ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਇਸਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਜਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 14

8346/FQZ-1087(T)

3

[Turn over

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਆਧੁਨਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਜਾਨ ਡੀਵੋ (Dewey) ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਅਰਥ, ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 14

ਜਾਂ

4. ਡਾ. ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਣਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਆਈ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਟੀਚਿੰਗ ਲਰਨਿੰਗ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 14

ਜਾਂ

6. ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। 14

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਮਾਜੀਕਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ, ਮਾਂ-ਪਿਉ ਅਤੇ ਸਹੋਪਾਠੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 14

ਜਾਂ

8. ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। 14

ਯੂਨਿਟ-V

9. (ੳ) ਨਿਜੀਕਰਣ ਤੇ ਸੰਖਿਪਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
(ਅ) ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।
(ੲ) ਸੁਆਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਦੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਸੰਖਿਪਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
(ਸ) ਵੇਦਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਕੀ ਹੈ ? $4 \times 3\frac{1}{2}$